Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preußischen Staaten.

ZBIOR PRAW dla Kraiów Królestwa Pruskiego.

Jahrgang 1817. Rok 1817.

Nro. 157.

(Nro. 384. d. O.) Nachtrag zu dem Tarif vom 28sten Februar 1816., wornach in dem Königlich-Preußischen Großherzogthum Posen, dem Herzogthum Pommern und Fürstenthum Rügen, die daselbst vorkommenden fremden Geldsorten in den Königlichen Kassen angenommen werden können. De dato den 29sten Juni 1816.

	Benennung der Münzen.	Werth in Friedr.-Wilhelmsd'or ꝛc. das Stück zu Fünf Rthlr. gerechnet. Rthlr.	Gr.	Pf.	Werth in Königl. Preuß Kourantgelde nach dem Münzfuße von 1764. Rthlr.	Gr.	Pf.
	I. Gold-Münzen.						
1	Ein russisches Zehnrubelstück, oder Imperial . . .	9	18	—			
2	" dergleichen Fünfrubelstück, von 1798 und 1799 . .	4	21	—			
3	" Souverain'd'or (doppelter)	8	6	—			
4	" dergleichen halber, (einfacher)	4	3	—			
5	" Russischer Dukaten, seit 1797. geprägt	2	18	—			
6	" Schwedischer Dukaten	2	17	6			
7	" Dänischer oder Meklenburgischer Kourant-Dukaten . .	2	—	—			
8	" doppelter dergleichen	4	—	—			
	II. Silber-Münzen.						
1	Ein Dänischer oder Schwedischer Speziesthaler				1	12	—
2	" 48 Schilling-Spezies oder 60 Schilling Lübisch oder Hamburger Kourantgeld .				1	12	—
3	" dergl. $\frac{2}{3}$ à 32 Schilling-Spezies oder 40 Schilling Lübecker Kourantgeld .				1	—	—
4	" " $\frac{1}{3}$ à 16 " " " 20 " " " .				—	12	—
5	" " $\frac{1}{6}$ à 8 " " " 10 " " " .				—	6	—
6	" " $\frac{1}{12}$ à 4 " " " 5 " " " .				—	3	—
7	" " $\frac{1}{24}$ à 2 " " " $2\frac{1}{2}$ " " " .				—	1	6
8	" Dänischer Reichs-Bankothaler von Friedrich VI.				—	17	9

Ferner:

		Rthlr.	Gr.	Pf.
	Silber-Münzen.			
9	Ein Schwedisches 10 Oerstück	—	4	—
10	" " 5 "	—	2	—
11	" " 4 "	—	1	—
12	" " 2 "	—	—	6
13	" Hamburger 2 Markstück Kourantgeld	—	19	—
14	" " 1 " "	—	9	6
15	" " 8 Schillingsstück	—	4	8
16	" " 4 "	—	2	4
17	" " 2 "	—	1	2
18	" " 1 "	—	—	6
	Von dem Meklenburger Kourantgelde werden die 32, 16, 12, 8, 4 und 2 Schillingstücke mit dem Hamburger Kourantgelde gleich und verhältnißmäßig angenommen.			
19	" vormals Schwedisch-Pommersches 4 Groschenstück	—	4	—
20	" " " " 2 "	—	2	—
21	" " " " 1 "	—	1	—
22	" " " " $\frac{1}{48}$ Thaler	—	—	6
23	" alter Russischer Rubel bis zum Jahre 1762	1	5	—
24	" ordinairer Rubel von neuerem Gepräge	1	1	—
25	" $\frac{1}{2}$ Rubel	—	12	—
26	" $\frac{1}{4}$ "	—	6	—
27	" 20 Kopekenstück	—	5	—
28	" 15 "	—	3	4
29	" 10 "	—	2	2
30	" Polnischer Speziesthaler von 1765. bis 1786.	1	8	6
31	" $\frac{1}{2}$ dergleichen	—	16	3
32	" $\frac{1}{4}$ " oder $\frac{1}{3}$ Thalerstück	—	8	—
33	" $\frac{1}{8}$ " " $\frac{1}{6}$ "	—	3	10
34	" $\frac{1}{16}$ " " $\frac{1}{12}$ "	—	1	10
35	" $\frac{1}{32}$ " " $\frac{1}{24}$ "	—	—	10
36	" Speziesthaler von 1787 bis 1795.	1	7	6
37	" $\frac{1}{2}$ dergleichen	—	15	9
38	" $\frac{1}{4}$ " oder $\frac{1}{3}$ Thalerstück	—	7	7
39	" $\frac{1}{8}$ " " $\frac{1}{6}$ "	—	3	9
40	" Königlich-Pohlnischer $\frac{1}{3}$ Thlr., oder 2 Fl. Stück vom Jahre 1815 . .	—	7	6

Ob der Handelsstand und Gewerbestand den vorstehenden Tarif im Privatverkehr benutzen will, oder nicht, bleibt demselben lediglich überlassen.

Berlin den 29. Juni 1816.

Friedrich Wilhelm.

Fürst v. Hardenberg. Graf v. Bülow.

Nro. 157.

(Nro. 384. Oryg.) **Dodatek do taryfy z dnia 28. Lutego 1816. podług którey pieniądze zagraniczne przyimowane bydź maią w kassach Królewskich w Wielkiém Xięstwie Poznańskiém, Xięstwie Pamorskiém i Xięstwie Rügen d. d. Berlin dnia 29. Czerwca 1816.**

	Wyszczególnienie monet.	Wartość obrachowana na Friedrich Wilhelmsd'ory po 5 talarów. Tal.	dgr.	fen.	Wartość w Pruskiéy grubéy monecie wedle stopy mennicznéy z roku 1764. Tal.	dgr.	fen.
	1. Złoto.						
1	Rossyiski imperial, czyli sztuka à 10 rubli . .	9	18	—			
2	— sztuka à pięć rubli od 1798 i 1799 roku .	4	21	—			
3	Souveraind'or (podwóyny) . . .	8	6	—			
4	— pół (poiedyńczy) . . .	4	3	—			
5	dukat Rossyyski bity od roku 1797 . .	2	18	—			
6	— Szwedzki	2	17	6			
7	— Dański i Meklenburski zwany courant dukat .	2	—	—			
8	— — — podwóny . .	4	—	—			
	2. Moneta śrebrna.						
1	Duński albo Szwedzki talar species				1	12	—
2	48 szyllingów species albo 60 szyllingów Lubiskich i Hamburskich pieniędzy courant				1	12	—
3	takaż sztuka $\frac{2}{3}$ á 32 szyllingów species czyli 40 szyll. Lubiskich courant .				1	—	—
4	— — $\frac{1}{3}$ á 16 — — — 20 — — — .				—	12	—
5	— — $\frac{1}{6}$ á 8 — — — 10 — — — .				—	6	—
6	— — $\frac{1}{12}$ á 4 — — — 5 — — — .				—	3	—
7	— — $\frac{1}{24}$ á 2 — — — $2\frac{1}{2}$ — — — .				—	1	6
8	Duński banco talar państwa za Frederyka VI. bity . . .				—	17	9
9	Szwedzka sztuka 10 Oerstück zwana . . .				—	4	—
10	— — 5 — —				—	2	—
11	— — 4 — —				—	1	—
12	— — 2 — —				—	—	6
13	Hamburska sztuka à 2 grzywny pieniędzy courant . .				—	19	—
14	— — à 1 — — — . . .				—	9	6
15	— — à 8 szyllingów — — . . .				—	4	8
16	— — á 4 — — — . . .				—	2	4
17	— — á 2 — — — . . .				—	1	2
18	— — á 1 — — — . . .				—	—	6
	Z Meklenburskich pieniędzy grubych przyimowane będą sztuki						

	Wyszczególnienie monet.	Wartość w Pruskiéy grubéy monecie wedle stopy mennicznéy z roku 1764. Tal.	dgr.	fen.
	Moneta śrebrna.			
	á 32, 16, 12, 8, 4 i 2 szyllingów równo i w stósunku do pieniędzy grubich Hamburskich			
19	dawniéy Szwedzko-Pomorska sztuka á 4 grosze . . .	—	4	—
20	— — — — á 2 — . . .	—	2	—
21	— — — — á 1 — . . .	—	1	—
22	— — — — á $\frac{1}{48}$ Tal. . . .	—	—	6
23	stary Rossyyski rubel do roku 1762	1	5	—
24	zwyczayny rubel nowego bicia	1	1	—
25	— $\frac{1}{2}$ rubel	—	12	—
26	— $\frac{1}{4}$ —	—	6	—
27	sztuka á 20 kopiyków	—	5	—
28	— á 15 —	—	3	4
29	— á 10	—	2	2
30	Polski talar bity od 1765 do 1786	1	8	6
31	— $\frac{1}{2}$ talara —	—	16	3
32	— $\frac{1}{4}$ — — albo $\frac{1}{3}$ talara . . .	—	8	—
33	— $\frac{1}{8}$ — — — $\frac{1}{6}$ — . . .	—	3	10
34	— $\frac{1}{16}$ — — — $\frac{1}{12}$ — . . .	—	1	10
35	— $\frac{1}{32}$ — — — $\frac{1}{24}$ — . . .	—	—	10
36	— talar bity od 1787 do 1795	1	7	6
37	— $\frac{1}{2}$ talar — —	—	15	9
38	— $\frac{1}{4}$ — — — albo $\frac{1}{3}$ talar . . .	—	7	7
39	— $\frac{1}{8}$ — — — — $\frac{1}{6}$ — . . .	—	3	9
40	— $\frac{1}{3}$ talara Królestwa Polskiego albo 2 złot. z roku 1815 . .	—	7	6

Czy prowadzący handel lub proceder stósować się zechcą do powyższéy taryfy w prywatnych swoich interessach, lub nie, do woli się to ich zostawia.

Berlin dnia 29. Czerwca 1816.

(podp.) FRYDERYK WILHELM.

(podp.) K. Xiąże de Hardenberg. Hrabia de Bülow.

Nro. 158.

(Nro. 386. d. O.) Allerhöchste Kabinetsordre vom 26sten November 1816 wegen anderweitiger Verrechnung des zu den Oberrechnungskammer-Dechargen erforderlichen Stempels.

Zu Beseitigung aller Weitläuftigkeiten bei Einziehung und Verrechnung des 8 gGr.-Stempels, der nach der jetzt bestehenden Einrichtung zu den von der Oberrechnungskammer zu ertheilenden Rechnungsdechargen verwandt wurde, setze Ich, nach dem Vorschlage jener Behörde, auf Ihren Antrag vom 21sten September c. hiermit fest: daß die Rechnungsdechargen vom Jahre 1816. ab, auf ungestempeltem Papier ausgestellt werden, dagegen aber die Rechnungsführer einen 8 gGr.-Stempel aus eigenen Mitteln lösen und gleich zu dem Titelblatte desjenigen Exemplars der Rechnungen, welches der Oberrechnungskammer zur Revision eingesandt wird, verwenden, daß dies geschehen auch auf den Titelblättern der andern Rechnungsexemplarien bemerken sollen.

Potsdam, den 26sten November 1816.

Friedrich Wilhelm.

An
den Staats- und Finanzminister Grafen v. Bülow.

Nro. 158.

(No. 386. oryg.) Rozkaz gabinetowy z dnia 26. Listopada 1816. względem innego używania stępla do zakwitowań głównéy Izby obrachunkowéy.

Skracaiąc postępowanie w ściąganiu i obrachowaniu stępla 8 dgr., który podług dotychczasowego urządzenia do zakwitowań rachunkowych przez główną Izbę obrachunkową udzielanych, był używany, stanowię niniejszém stósownie do propozycyi teyże władzy, na wniosek W. Pana z dnia 21. Września r. b. aby zacząwszy od roku 1816. zakwitowania rachunkowe na papierze niestęplowanym były wydawane, tudzież aby składaiący rachunek kupił z własnéy kieszeni stępel za 8 dgr., użył go zaraz na kartę tytułową, exemplarza rachuku do rewizyi głównéy Izbie obrachunkowéy podać się maiącego, i że się to stało, na kartach tytułowych innych rachunku exemplarzy zapisał.

Poczdam dnia 26. Listopada 1816.

(podp.) **FRYDERYK WILHELM.**

Do
Ministra stanu i finansów Hrabi de Bülow.

Nro. 159.

(Nro. 387. d. O.) Verordnung wegen erneuerten Verbots des Spielens in auswärtigen Lotterien, des Kollektirens für dieselben, und der Privatausspielungen. Vom 7ten Dezember 1816.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen ꝛc. ꝛc.

Thun kund und fügen hiermit zu wissen:

In Unserm allgemeinen Landrecht sind §. 547. Tit. 11. P. I. alle öffentlichen Lotterien, Glücksbuden ꝛc. ꝛc. von der ausdrücklichen Genehmigung des Staats abhängig gemacht, und in den §§. 248. und 249. Tit.

Nro. 159.

(No. 387. oryg.) Ustawa tycząca się ponowionego zakazu grywania w zagraniczne loterye i t. d. Z dnia 7. Grudnia 1816.

My FRYDERYK WILHELM,

z Bożey Łaski Król Pruski etc. etc.

podaiemy do wiadomości każdego:

Powszechne Nasze prawo kraiowe stanowi w §. 547. Tyt. 11. Cz. I. że wszelkie publiczne loterye, budy fortuny etc. od wyraźnego zatwierdzenia Rządu zawisły, a w §§. 248. i 249.

20. P. II. Strafen gegen die Unternehmer öffentlicher vom Staate nicht genehmigter Lotterien, so wie gegen das Spielen in auswärtigen Lotterien bestimmt, diese Strafbestimmungen auch in Unserm Lotterie-Edikt vom 20sten Januar 1794. §. 10. bestätiget worden.

Nichts destoweniger vernehmen Wir, daß obigen gesetzlichen Anordnungen entgegen, besonders das Spielen in auswärtigen vom Staate nicht genehmigten Lotterien, immer mehr um sich greift, und durch mancherlei Kunstgriffe der Emissarien jener auswärtigen Lotterien befördert wird.

Wir finden Uns daher veranlaßt, durch gegenwärtige Verordnung, welche für den ganzen Umfang Unserer Staaten Gesetzeskraft haben soll, die frühern Verbote aller öffentlichen, vom Staate nicht besonders genehmigten Lotterien, Glücksbuden ꝛc. ꝛc., so wie des Spielens in auswärtigen Lotterien, besonders des Kollektirens für dieselben, hiermit zu erneuern, und folgendermaaßen näher zu bestimmen:

§. 1.

Wer in auswärtigen, vom Staate nicht besonders genehmigten Lotterien gespielt hat, gleichviel, ob ihm die auswärtigen Lotterie-Loose mit oder ohne eigene Veranlassung zugekommen sind, und ob der Einsatz für selbige bezahlt worden ist, oder nicht, hat den planmäßigen Einsatz, und außerdem eine fiskalische Strafe von Zweihundert Reichsthalern für jedes gespielte Loos zu entrichten. Wer die ihm auf irgend eine Weise zugekommenen Loose auswärtiger Lotterien nicht 24 Stunden nach dem Empfang der Polizei-Behörde seines Wohnorts zur Cassation überreicht, gegen den streitet die Vermuthung, daß er in den fremden Lotterien habe spielen wollen, und derselbe hat daher ohne weiteres die oben bestimmte Strafe verwirkt.

§. 2.

Wer sich dem Verkaufe der Loose auswärtiger vom Staate nicht ausdrücklich genehmigter Lotterien entweder selbst unterzieht, oder einen solchen Verkauf als Mittelsperson befördert, soll, ohne Rücksicht auf den dabei beabsichtigten Gewinn, für jedes durch seine

Tyt. 20. Cz. II. oznacza kary na tych, którzy publiczne, przez Rząd nie zatwierdzone, zakładaią loterye, i którzy w loterye zagraniczne graią. Takowe co do kar przepisy stwierdzone zostały §. 10. edyktu Naszego względem loteryi z dnia 20. Stycznia 1794.

Powzięliśmy iednak wiadomość, że wbrew powyższym prawa przepisom, mnożą się coraz bardziéy gry w loterye zagraniczne, przez Rząd niezatwierdzone, i że im emissaryusze tychże loteryi przez swoie rozmaite dopomagaią wybiegi.

Z powodu więc tego ponawiamy ninieyszém urządzeniem, w całym okręgu państwa Naszego moc prawa mieć maiącém, dawnieysze ustawy zakazuiące wszelkie publiczne, przez Rząd w szczególności niezatwierdzone loterye, budy fortuny etc., tudzież gry w loterye zagraniczne, a szczególniéy trudnienie się kollekcyą dla nich, i stanowiemy ieszcze co następuie:

§. 1.

Kto grał w zagraniczne loterye, przez Rząd szczególnie nie zatwierdzone, powinien bez względu na to, czy losy zagranicznéy loteryi za własném odebrał żądaniem, lub go też bez zażądania ich doszły, i czy stawkę za nie zapłacił lub nie, złożyć stawkę wedle planu, i oprócz tego ieszcze karę fiskalną 200 Tal. za każdy ciągniony los. Kto zaś odebranych iakimkolwiek bądź sposobem losów na loterye zagraniczne, w przeciągu 24. godzin po ich odebraniu, władzy policyinéy w mieyscu zamieszkania swego, celem skasowania ich nie poda, posądzonym będzie, że grać w loteryą zagraniczną miał zamiar, i karze wzwyż oznaczonéy podpadnie.

§. 2.

Kto się sprzedaży losów na zagraniczne, przez Rząd wyraźnie nie zatwierdzone loterye podeymie, albo też iako osoba pośrednia dopomagać iéy będzie, zapłaci bez względu na zamierzony w tém zysk, karę fiskalną 300 Tal.

Mitwirkung verkaufte fremde Lotterie-Loos eine fiskalische Strafe von Dreihundert Thalern erlegen.

§. 3.

Agenten fremder Lotterien, welche sich beikommen lassen, Unsere Provinzen zu bereisen, und Loose auswärtiger Lotterien heimlich abzusetzen, sollen von der Polizeibehörde festgenommen werden, und die §. 2. bestimmte Strafe entrichten, im Unvermögensfalle aber Ein bis Zweijährige Zuchthausstrafe erleiden.

§. 4.

Wer ohne ausdrückliche Genehmigung des Staats öffentliche Lotterien innerhalb Landes unternimmt, Glücksbuden errichtet, oder öffentliche Ausspielungen unbeweglicher oder beweglicher Gegenstände veranstaltet, soll, ohne Rücksicht auf den Betrag des Einsatzes zur Lotterie, oder auf den größern oder geringern Werth der auszuspielenden Gegenstände, eine fiskalische Strafe von Dreihundert Thalern erlegen, und außerdem den doppelten Betrag des bei der Lotterie oder der Ausspielung gezogenen Vortheils an die Armenkasse des Orts entrichten.

§. 5.

Von allen vorstehend §. 1. bis 4. bestimmten fiskalischen Geldstrafen, erhält der Denunziant die Hälfte.

§. 6.

Die zwischen den Berliner und Hannöverschen Lotterien bis zum Anfange des Jahres 1820. bestehende Reziprozität, nach welcher Unsern Unterthanen zwischen der Elbe und dem Rhein freistehet,

> sich einzelne Loose zum eigenen Spiel von den Königl. Hannöverschen Lotteriebehörden zu verschreiben,

wird durch obige Vorschriften nicht beschränkt, jedoch ist Unsern Unterthanen in den bezeichneten Provinzen bei dem im §. 2. gegenwärtiger Verordnung angedrohten Strafen, der Verkauf und der sonstige Verkehr mit Hannöverschen Lotterie-Loosen gleichfalls untersagt.

Wir befehlen allen Unsern getreuen Unterthanen, besonders aber Unsern Justiz- und Polizeibehörden,

za każdy los na loteryą zagraniczną, za przyłożeniem się iego sprzedany.

§. 3.

Agenci loteryi zagranicznych, którzy się ośmielą prowincye Nasze obieżdżać, i losy na loterye zagraniczne potaiemnie zbywać, maią być przez władze policyine aresztowani, i karę §. 2. oznaczoną złożyć, lub w razie niemożności karę w domu poprawy od 1 do 2 lat ponieść muszą.

§. 4.

Kto bez wyraźnego zezwolenia Rządu publiczne loterye w kraiu założy, budy fortuny wystawi, lub gre publiczną na nieruchome lub ruchome przedmioty urządzi, podpadnie bez względu na ilość stawki, albo na większą lub mnieyszą wartość przedmiotu na grę wystawionego, karze fiskalnéy 300 Tal. i prócz tego ieszcze podwóyną ilość korzyści z loteryi lub gry odniesionéy, do mieyscowéy kassy ubogich złożyć będzie winien.

§. 5.

Połowę wszystkich §. 1 do 4. oznaczonych kar fiskalnych denuncyant odbierze.

§. 6.

Wzaiemności między loteryą Berlińską a Hannowerską aż do początku roku 1820. trwać maiącéy, wedle któréy poddanym Naszym między Elbą i Renem wolno

> sprowadzać sobie na własną grę poiedyńcze losy od władz loteryi Hannowerskiéy

nieścieśniaią przepisy powyższe; wszelako zakazuie się także poddanym Naszym w prowincyach rzeczonych, sprzedawanie lub zbywanie innym sposobem losów na loteryą Hannowerską, a to pod karą w §. 2. urządzenia ninieyszego zagrożoną.

Rozkazuiemy wszystkim Naszym wiernym poddanym, a szczególniéy władzom sprawie-

sich nach den Vorschriften gegenwärtiger Verordnung gebührend zu achten.

Gegeben Berlin, den 7ten Dezember 1816.

Friedrich Wilhelm.

C. Fürst v. Hardenberg. v. Kircheisen. Graf v. Bülow. v. Schuckmann.

dliwości i policyi, aby się do przepisów urządzenia ninieyszego ściśle stósowali.

Dan w Berlinie dnia 7. Grudnia 1816.

FRYDERYK WILHELM.

K. Xięże de Hardenberg. de Kircheisen. Hrabia de Bülow. de Schuckmann.

Nro. 160.

(Nro. 389. d. O.) Allerhöchste Kabinetsorder vom 19ten Dezember 1816., daß auch den Hinterbliebenen der pensionirten Militairpersonen außer dem Sterbemonat noch ein Gnadenmonat zu Theil werden soll.

Da Ich durch Meine Order vom 27sten Mai d. J. allgemein bestimmt habe, daß den Hinterbliebenen der Pensionairs ohne Ausnahme außer dem Sterbemonat noch ein Gnadenmonat zu Theil werden soll, so muß dieses auch auf die Hinterbliebenen der pensionirten Militairpersonen angewendet werden. Ich überlasse Ihnen, das Weitere hiernach zu verfügen.

Berlin, den 19ten Dezember 1816.

Friedrich Wilhelm.

An
den Staatskanzler Fürsten v. Hardenberg.

Nro. 160.

(No. 389. oryg.) Naywyższy rozkaz gabinetowy z d. 19. Grudnia 1816. stanowiący dla sukcessorów po pensyonowanych osobach woyskowych prócz miesiąca śmierci, także miesiąc łaski.

Postanowiwszy w ogólności przez rozkaz Móy z d. 27. Maja r. b. iż sukcessorom pensyonaryuszów bez wyiątku prócz miesiąca śmierci także miesiąc łaski ma służyć, postanowienie to i do sukcessorów po pensyonowanych osobach woyskowych rozciągnioném mieć chcę. Poruczam WPanu dalsze w téy mierze rozporządzenie.

Berlin dnia 19. Grudnia 1816.

FRYDERYK WILHELM.

Do
Kanclerza Stanu Xięcia Hardenberg.

Nro. 161.

(Nro. 390. d. O.) Allerhöchste Kabinetsorder vom 19ten Dezember 1816., betreffend die Klagen gegen Staatsbeamte, welche über Lieferungen von Armeebedürfnissen Namens des Staats kontrahirt haben.

Durch Meine Order vom 26sten Juli 1813. habe Ich festgesetzt, daß gegen Staatsbeamte, welche über Lieferungen von Armeebedürfnissen im Namen des Staats kontrahirt haben, aus einer persönlich übernommenen Verpflichtung keine Klage statt finden solle.

Nro. 161.

(No. 390. oryg.) Naywyższy rozkaz gabinetowy z d. 19. Grudnia 1816. tyczący się skarg przeciw urzędnikom, którzy o dostawy potrzeb dla woyska kontrakty imieniem rządu pozawierali.

Przez rozkaz Móy z dnia 26. Lipca 1813. postanowiłem, iż przeciw urzędnikom, którzy o dostawy potrzeb dla woyska w imieniu rządu kontrakty zawierali, z przyiętego osobiście obowiązku żadna skarga mieysca mieć niemoże.

Unter den nunmehr veränderten Umständen hebe Ich diese Festsetzung, mit Herstellung der Vorschriften des Landrechts und der Gerichtsordnung, wiederum auf, will aber, daß solche Beamte, welche für den Staat sich persönlich verpflichtet haben, wegen aller Zahlungen, zu denen sie an Kapital, Zinsen und Kosten verurtheilt werden, in keine Verlegenheit gerathen, sondern daß die Staatskasse die für den Staat ihnen auferlegten Verbindlichkeiten pünktlich erfülle.

Berlin, den 19ten Dezember 1816.

Friedrich Wilhelm.

An
den Staats- und Justiz-Minister v. Kircheisen und den Staats- und Finanz-Minister Grafen v. Bülow.

Z powodu zmienionych teraz okoliczności znoszę znowu to postanowienie z przywróceniem przepisów Prawa Kraiowego i Ordynacyi Sądowey, mieć iednak chcę, ażeby urzędnicy takowi, którzy osobiście zobowiązali się za rząd, względem wszelkich opłat, na które co do kapitału, prowizyi i kosztów są skazani, nie byli wcale napastowani, lecz żeby kassa rządowa włożonych za rząd na nich obowiązków punktualnie dopełniała.

Berlin dnia 19. Grudnia 1816.

FRYDERYK WILHELM.

Do
Ministra Stanu i Sprawiedliwości
Ur. Kircheisen i Ministra Stanu
i Finansów Hrabiego Bülow.

Nro. 162.

(Nro. 399. d. O.) Verordnung, betreffend die Todeserklärung derjenigen Militairpersonen, deren Tod in den letzten Kriegen wahrscheinlich erfolgt ist, aber nicht erwiesen werden kann, imgleichen die Befugniß der Ehefrauen der nicht zurückgekehrten Militairpersonen, auf Scheidung anzutragen. Vom 13. Januar 1817.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen ꝛc. ꝛc.

Thun kund und fügen hiermit zu wissen:

Aus den beiden letzten Kriegen sind mehrere Militairpersonen zu ihren Familien nicht zurückgekehrt, die entweder in diesen Kriegen ihren Tod gefunden haben, ohne daß solcher streng nachgewiesen werden kann, oder die aus unzulässigen Gründen noch ferner von ihrem sonstigen Wohnorte entfernt bleiben, und ihren jetzigen Aufenthalt verschweigen.

Die Beförderung des häuslichen Wohlstandes und Familienglückes macht es nothwendig, den zurückgebliebenen Ehefrauen und Angehörigen solcher Mili-

Nro. 162.

(No. 399. oryg.) Ustawa względem uznania śmierci tych osób woyskowych, których śmierć do podobieństwa w ostatnich nastąpiła woynach, lecz dowiedzioną być niemoże, oraz upoważnienia żon woyskowych, którzy nie powrócili nazad, do wnoszenia o rozwód. Z dnia 13. Stycznia 1817.

My FRYDERYK WILHELM z Bożey Łaski Król Pruski etc. etc.

Czynimy wiadomo i podaiemy ninieyszém do wiadomości:

Z obu ostatnich woien nie powróciło wiele osób woyskowych do swych rodzin, które albo w tych woynach poniosły śmierć, a ta nie może być dokładnie udowodnioną, lub które z niedozwolonych powodów bawią ieszcze dłużey w oddaleniu od dawnieyszego swego zamieszkania, i swóy teraźnieyszy pobyt ukrywaią.

Pomyślność domowa i szczęśliwość rodzin wymagaią, ażeby pozostałym żonom i należącym takowych osób woyskowych ułatwić

tairpersonen die Mittel zu erleichtern, wodurch sie den nachtheiligen Folgen der Ungewißheit über das Leben des Abwesenden, oder über seinen dermaligen Aufenthalt vorbeugen können. Wir verordnen demnach Folgendes:

§. 1.

Es soll bei der Vorschrift des Landrechts Theil II. Tit. I. §. 35., wornach es zum Beweise des Todes hinreicht, wenn Jemand im Kriege eine schwere Wunde erhalten hat, und innerhalb eines Jahres nach geschlossenem Frieden von seinem Leben oder Aufenthalt keine Nachricht eingegangen ist, noch ferner verbleiben.

§. 2.

Wenn keine schwere Verwundung nachgewiesen, durch ein Attest des Kommandeurs oder Regiments-Chefs aber bescheiniget ist, daß eine Militairperson im Kriege verwundet worden, oder daß eine Krankheit sie befallen habe, und daß sie wegen dieser Verwundung oder Krankheit zum Lazareth bestimmt worden, ferner daß dieselbe bis jetzt als wiederhergestellt sich nicht gemeldet habe; so soll der Ehefrau und den Verwandten freistehen, auf eine Ediktal-Vorladung und Todes-Erklärung mit Bestimmung eines dreimonatlichen Termins und dreimaliger Bekanntmachung desselben in den öffentlichen Blättern alsdann anzutragen, wenn in der Zwischenzeit auch sonst keine Nachricht von dem Leben und Aufenthalte des Verwundeten oder Kranken eingegangen ist.

§. 3.

Eine gleiche Befugniß stehet der Ehefrau und den Verwandten einer solchen Militairperson zu, von welcher durch ein Attest des Kommandeurs oder Regiments-Chefs nachgewiesen ist, daß dieselbe nach einer Schlacht, einem Gefechte, Scharmützel oder Rückzuge, imgleichen nach einem ausgeführten oder fehlgeschlagenen Sturm auf eine Festung, Schanze, Batterie, auf ein Lager oder einen sonstigen Platz, wobei sie gegenwärtig gewesen, vermißt worden, und daß seit dieser Zeit keine weitere Nachricht von ihr eingegangen sei.

§. 4.

Eben dasselbe findet statt, wenn zwei andere Militairpersonen bezeugen, daß sie den Vermißten in der

środki, w celu zaradzenia szkodliwym skutkom niepewności względem życia nieprzytomnego, lub względem iego teraźnieyszego pobytu. Stanowimy więc, co następuie:

§. 1.

Pozostać się ma ieszcze nadal ważnym przepis Prawa Kraiowego Cz II. Tyt. I. §. 35. według którego dostatecznem iest do udowodnienia, gdy kto w woynie ciężko został rannym, i w przeciągu roku iednego po zawartym pokoiu o życiu lub pobycie iego żadna nienadeszła wiadomość.

§. 2.

Jeżeli ciężkiego ranienia nie wykazano, attestem zaś Dowódzcy lub Szefa półku dowiedziono, iż osoba woyskowa w woynie została ranną, lub że ią choroba spotkała, i że dla tey rany lub choroby do lazaretu była przeznaczoną, oraz że aż do tey chwili nie zgłosiła się, iakoby do zdrowia powróciła; naówczas wolno być ma żonie i krewnym, wnieść o zapozew edyktalny i uznanie śmierci z oznaczeniem trzymiesięcznego terminu i trzykrotnego ogłoszenia go przez pisma publiczne, skoro wśród tego czasu i tak żadna wiadomość o życiu i pobycie rannego lub chorego nie nadeszła.

§. 3.

Wolno to samo uczynić żonie i krewnym takiey osoby woyskowey, o którey świadectwem Dowódzcy lub Szefa półku dowiedziono, iż po bitwie, potyczce, utarczce lub odwrocie, niemniéy po wykonaném lub niepowiedzioném uderzeniu wstępnym boiem na twierdzę, szaniec, bateryą, na obóz lub inne stanowisko, gdzie taż obecną była, więcey iey nie było widać, i że odtąd żadna dalsza wiadomość o niey nie nadeszła.

§. 4.

Toż samo ma mieysce, gdy dwie inne osoby woyskowe zaświadczą, iż widziały iak oso-

Aktion haben fallen sehen, und wenn von dem Leben oder Aufenthalte einer solchen gefallenen Person auch sonst nichts in Erfahrung gebracht ist.

§. 5.

Was in vorstehenden §§. 1. bis 4. von Militairpersonen überhaupt verordnet ist, das gilt nicht nur von Ober- und Unter-Offizieren und gemeinen Soldaten, sondern auch von Kriegsbeamten, Knechten, Schanz- und andern Arbeitern, imgleichen von dem Gesinde der Militairs, und von allen solchen Personen, welche dem Lager und der Armee folgen müssen.

§. 6.

Den Gerichten liegt ob, in allen diesen Fällen §. 2. — 5. auf den Antrag der Ehefrauen und der Verwandten die Ediktal-Vorladung zu verfügen, und auf die Todeserklärung nach Lage der Akten zu erkennen. Es versteht sich jedoch von selbst, daß diejenigen, welche die Todeserklärung in Antrag gebracht haben, vor der Abfassung des Erkenntnisses, nach Anleitung der Allgemeinen Gerichtsordnung Theil I. Tit. 37. §. 10. No. 3. nochmals vernommen, und zur eidlichen Bestärkung ihrer Angabe, daß sie von dem Leben und Aufenthalte des Vorgeladenen keine Nachricht erhalten haben, angehalten werden müssen.

§. 7.

Ist der wirklich erfolgte Tod der Militairperson durch einen, über alle Einwendung erhabenen Zeugen nachgewiesen; so soll der Beweis dieses Todes für vollständig geführt erachtet werden, wenn diese Bescheinigung noch durch den §. 6. erwähnten Eid desjenigen bestätiget wird, der bei der Beweisführung dieses Ablebens das nächste Interesse hat.

Diese Vorschrift gilt nicht blos für Fälle aus den letzten beiden Kriegen, sondern auch für alle frühere und künftige Fälle eines im Kriege erfolgten Todes.

§. 8.

Kann die Ehefrau eines Militairs keine der vorerwähnten Bescheinigungen beibringen; so soll ihr doch erlaubt seyn, auf Trennung der Ehe wegen böslicher Verlassung, und zu diesem Behuf auf Ediktal-

ba, którey brakuie, poległa w akcyi, i gdy o życiu lub pobycie takowey poległey osoby i zkądinąd żadna powziętą nie została wiadomość.

§. 5.

Co w ogólności w §§. 1. do 4. o osobach woyskowych postanowioném zostało, ważném iest we względzie nietylko wyższych i niższych Oficerów i prostych żołnierzy, ale oraz i urzędników woiennych, zwoszczyków, robotników przy szańcach i innych, to samo we względzie czeladzi woyskowey i wszystkich tych osób, które za obozem i armią udawać się winny.

§. 6.

Powinnością iest Sądów, we wszystkich tych przypadkach §. 2 — 5 na wniosek żon i krewnych wydawać zapozwy edyktalne i wyrokować uznanie śmierci wedle obmowy akt. Rozumi się atoli samo z siebie, iż ci, co o uznanie śmierci wnosili, przed wydaniem wyroku, stósownie do przepisu Powszechney Ordynacyi Sądowey Cz. I. Tyt. 37. §. 10. Nro. 3. ieszcze raz przesłuchani, i do stwierdzenia przysięgą swego podania, iako o życiu i pobycie zapozwanego żadney nieodebrali wiadomości, zniewoleni być powinni.

§. 7.

Jeżeli nastąpiona rzeczywiście śmierć osoby woyskowey przez świadka nad wszelki wyższego zarzut, udowodnioną została; naówczas dowod tey śmierci za zupełny ma być uważany, skoro świadectwo to stwierdzoném nadto zostanie wzmiankowaną w §. 6. przysięgą tego, co w dowodzeniu tey śmierci nayblizszy ma interes.

Przepis ten stósuie się nietylko do przypadków z ostatnich dwóch woien, ale też i do wszystkich dawnieyszych i przyszłych przypadków śmierci w woynie wydarzoney.

§. 8.

Jeżeli żona woyskowego nie iest w stanie złożyć żadnego z przerzeczonych poświadczeń, ma iey być wszelakoż dozwoloném, wnosić o rozwód z powodu złośliwego opuszczenia, i o

Citation alsdann anzutragen, wenn der Ehemann innerhalb eines Jahres nach geschlossenem Frieden nicht zurückgekommen ist, noch von seinem Leben und Aufenthalt Nachricht gegeben hat, auch von dem Chef des Regiments, bei welchem der Ehemann zuletzt gestanden, die Abwesenheit desselben bescheiniget ist, und soll in diesem Falle, ohne weitere Bescheinigung des Vorsatzes der böslichen Verlassung, nach Vorschrift der Allgemeinen Gerichtsordnung Theil I. Tit. 40. §§. 59. und 60. verfahren werden.

§. 9.

Hat sich der Abwesende der Desertion schuldig gemacht, so findet in Absicht der, der zurückgebliebenen Ehefrau zustehenden Befugniß, auf Trennung der Ehe anzutragen, die Vorschrift des §. 80. des Anhanges zum Allgemeinen Landrecht Anwendung.

Urkundlich unter Unserer Höchsteigenhändigen Unterschrift und beigedrucktem Königl. Insiegel.

Gegeben Berlin, den 13ten Januar 1817.

(L. S.) Friedrich Wilhelm.

C. Fürst v. Hardenberg. v. Kircheisen. Graf v. Bülow. v. Schuckmann. W. Fürst zu Wittgenstein. v. Boyen.

wydanie w tym celu zapozwów edyktalnych, skoro mąż w przeciągu roku iednego po zawartym pokoiu niepowrócił, ani o życiu i pobycie swym nie doniósł, oraz z strony Szefa półku, przy którym tenże na ostatku zostawał, nieprzytomność onegoż będzie poświadczoną, i w przypadku tym, bez dalszego udowodnienia zamiaru złośliwego opuszczenia, według przepisu Pow. Ordyn. Sądowey Cz. I. Tyt. 40. §§. 59. i 60. ma być postępowaném.

§. 9.

Jeżeli nieprzytomny dopuścił się zbiegostwa, naówczas we względzie służącego pozostałey żonie prawa wniesienia o rozwód, ważnym iest przepis §. 80. Dodatku do Powszechnego Prawa Kraiowego.

Na dowód podpisaliśmy to własną Naszą ręką i królewską pieczęcią opatrzyć kazali.

Dan w Berlinie dnia 13. Stycznia 1817.

(L.S.) FRYDERYK WILHELM.

C. Xiążę Hardenberg. Kircheisen. Hrabia Bülow. Schukmann. W. Xiążę Wittgenstein. Boyen.

Nro. 163.

(No. 400. d. S.) Verordnung wegen des Königlichen Titels und Wappens. Vom 9ten Januar 1817.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen ꝛc. ꝛc.

Nachdem die göttliche Vorsehung Uns und Unsern Bundesgenossen in dem großen Kampf für Unabhängigkeit und Recht, den Sieg verliehen hat und Wir und Unsere Monarchie unter dem Schutze derselben, der Segnungen des Friedens genießen, ist es nothwendig geworden, nach den veränderten Verhältnissen in Absicht auf Unsern Königlichen Titel und Unser Wappen, anderweite Bestimmungen zu treffen.

Wir verordnen daher hiermit, daß von jetzt an in Zukunft ein größerer, mittlerer und kürzerer Titel, und

Nro. 163.

(Nro. 400. oryg.) Ustawa tycząca się Król. tytułu i herbu. Z dnia 9. Stycznia 1817.

My FRYDERYK WILHELM,

z Bożey Łaski Król Pruski etc. etc.

Gdy Opatrzność Boska użyczywszy Nam i Naszym Sprzymierzeńcom zwycięstwa w wielkim za niepodległość i prawa boiu, dozwala Nam i Monarchii Naszey kosztować odtąd błogosławieństw pokoiu, stało się rzeczą potrzebną, ażeby w miarę zmienionych okoliczności inne we względzie Naszego Królewskiego tytułu i herbów wydać postanowienia.

Stanowimy więc ninieyszém, iż odtąd używany być ma większy, średni i krótszy ty-

ein größeres, mittleres und kleineres Wappen, nach Maaßgabe der, durch die gegenwärtige Verordnung, bestimmten Fälle, geführet werden soll.

Wir fügen derselben in der Anlage Lit. A. den größeren, mittleren und kürzeren Titel, und in der Anlage Lit. B. das größere, mittlere und kleinere Wappen im Schema, so wie unter Lit. C. die Beschreibung dieser Wappen bei, nicht minder unter Lit. D. ein Reglement über die Anwendung des größeren, mittleren und kürzeren Königlichen Titels und des größeren, mittleren und kleineren Königlichen Wappens.

Wir befehlen hierdurch, daß, von jetzt an, diese Unsere Königliche Verordnung in Kraft treten, überall genau nach ihrem und ihrer vier Anlagen ganzem Inhalt befolgt, und der Sammlung der Gesetze einverleibt werden soll.

Urkundlich, unter Unserer Höchsteigenhändigen Unterschrift und beigedrucktem Königlichen Insiegel, ausgefertiget, und gegeben zu Berlin am 9ten Januar des Eintausend achthundert und siebenzehnten Jahres und Unserer Königlichen Regierung im zwanzigsten Jahre.

(L. S.) **Friedrich Wilhelm.**

C. Fürst v. Hardenberg.

tuł, i większy, średni i mnieyszy herb, a to w miarę oznaczonych ninieyszą ustawą przypadków.

Przyłączamy do niey w załączeniu lit. A. większy, średni i krótszy tytuł, a pod lit. B. większy, średni i mnieyszy herb we wzorze, to samo pod lit. C. opisanie tych herbów, niemniey lit. D. regulamin względem użycia większego, średniego i krótszego królewskiego tytułu, i większego, średniego i mnieyszego królewskiego herbu.

Rozkazuiemy ninieyszém, ażeby ninieysza Nasza królewska ustawa odtąd moc swą wzięła, wszędzie wedle swey i czterech annexów całkowitey osnowy wykonywaną i w zbiorze praw umieszczoną była.

W dowód podpisaliśmy tę ustawę własną Naszą ręką i królewską pieczęć na niey wycisnąć kazali. Dan w Berlinie d. 9. Stycznia tysiąc ośmset siedmnastego a Naszego królowania dwudziestego roku.

(L.S.) **FRYDERYK WILHELM.**

C. Xiążę Hardenberg.

Lit. A.

Größerer Titel.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen, Markgraf zu Brandenburg, souverainer und oberster Herzog von Schlesien, wie auch der Grafschaft Glatz, Großherzog vom Niederrhein und von Posen, Herzog zu Sachsen, Engern und Westphalen, in Geldern, zu Magdeburg, Cleve, Jülich, Berg, Stettin, Pommern, der Cassuben und Wenden, zu Mecklenburg und Crossen, Burggraf zu Nürnberg, Landgraf zu Thüringen, Markgraf der Ober- und Nieder-Lausitz, Prinz von Oranien, Neufchatel und Valengin, Fürst zu Rügen, Paderborn, Halberstadt, Münster, Minden, Camin, Wenden, Schwerin, Ratzeburg, Moers, Eichsfeld und Erfurt, Graf zu Hohenzollern, gefürsteter Graf zu Henneberg, Graf zu Ruppin, der Mark, Ravensberg, Hohenstein, Tecklenburg, Schwerin und Lingen, Herr der Lande Rostock, Stargard, Lauenburg und Bütow.

Mittlerer Titel.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen, Markgraf zu Brandenburg, souverainer und oberster Herzog von Schlesien, wie auch der Grafschaft Glatz, Großherzog vom Niederrhein und von Posen, Herzog von Sachsen, Engern und Westphalen, in Geldern, zu Magdeburg, Cleve, Jülich, Berg, Stettin, Pommern, der Cassuben und Wenden, zu Mecklenburg und Crossen, Burggraf zu Nürnberg, Landgraf zu Thüringen, Markgraf der Ober- und Nieder-Lausitz, Prinz von Oranien, Neufchatel und Valengin, Graf zu Hohenzollern ꝛc.

Kürzerer Titel.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen ꝛc. ꝛc.

Lit. A.

Większy Tytuł.

My Fryderyk Wilhelm, z Bożey Łaski, Król Pruski, Margrabia Brandenburgski, samowładny i naywyższy Xiążę Sląski iako też hrabstwa Kłeckiego, Wielki Xiążę dolnego Renu i Poznania, Xiążę na Saxonii, Engern i Westfalii, Geldern, Magdeburgu, Kliwii, Juliaku, Berg, Szczecinie, Pomeranii, Kaszubów i Wendów, na Meklenburgu i Krosnie, Burgrabia na Norymberdze, Landgraf na Thuryndze, Margrabia górnéy i dolnéy Luzacyi, Xiążę Arauzyański, Neuszatelski i Walendziński, Xiążę na Rügen, Paderbornie, Halberstadt, Monasterze, Mindzie, Kaminie, Wendzie, Skwierzynie, Raceburgu, Moers, Eichsfeld i Erfurcie, Hrabia na Hohenzollern, uxiążęcony Hrabia na Henneberg, Hrabia na Rupinie, Marchii, Ravensbergu, Hohensteinie, Teklenburgu, Skwierzynie i Lingen, Pan ziem Rostok, Stargard, Lauenburg i Bütow.

Sredni Tytuł.

My Fryderyk Wilhelm, z Bożey Łaski, Król Pruski, Margrabia Brandenburgski, samowładny i naywyższy Xiążę Saski iako też hrabstwa Kłeckiego, Wielki Xiążę dolnego Renu i Poznania, Xiążę na Saxonii, Engern i Westfalii, Geldern, Magdeburgu, Kliwii, Juliaku, Berg, Szczecinie, Pomeranii, Kaszubów i Wendów, na Meklenburgu i Krosnie, Burgrabia na Norymberdze, Landgraf na Thuryndze, Margrabia górnéy i dolnéy Luzacyi, Xiążę Arauzyański, Neuszatelski i Walendziński, Xiążę na Rügen, Paderbornie, Halberstadt, Monasterze, Mindzie, Kaminie, Wendzie, Skwierzynie, Raceburgu Moers, Eichsfeld i Erfurcie, Hrabia na Hohenzollern i t. d.

Krótszy Tytuł.

My Fryderyk Wilhelm, z Bożey Łaski, Król Pruski etc. etc.

Lit. B.

Größeres Wappen.

1. Schlesien.	2. Niederrhein.	3. Posen.	4. Sachsen.	5. Engern.	6. Westphalen.
		Königl. Krone. Preußen.			
7. Geldern.	8. Magdeburg.	9. Cleve.	10. Jülich.	11. Berg.	12. Stettin.
13. Pommern.	14. Cassuben.	15. Wenden.	16. Mecklenburg.	17. Crossen.	18. Thüringen.
		Brandenburg.			
19. Ober-Lausitz.	20. Nieder-Lausitz.	21. Oranien und Neufschatel.	22. Rügen.	23. Paderborn.	24. Halberstadt.
25. Münster.	26. Minden.	27. Camin.	28. Wenden,	29. Schwerin.	30. Ratzeburg.
		Burggr. Nürnberg.	Fürstenthum.		
31. Mörs.	32. Eichsfeld.	33. Erfurth.	34. Nassau.	35. Henneberg.	36. Ruppin.
37. Mark.	38. Ravensberg.	39. Hohenstein.	40. Tecklenburg.	41. Schwerin, Grafschaft.	42. Lingen.
		Hohenzollern.			
43. Sayn.	44. Rostock.	45. Stargard.	46. Grafschaft Arensberg.	47. Grafschaft Barby.	48. Regalien.

Mittleres Wappen.

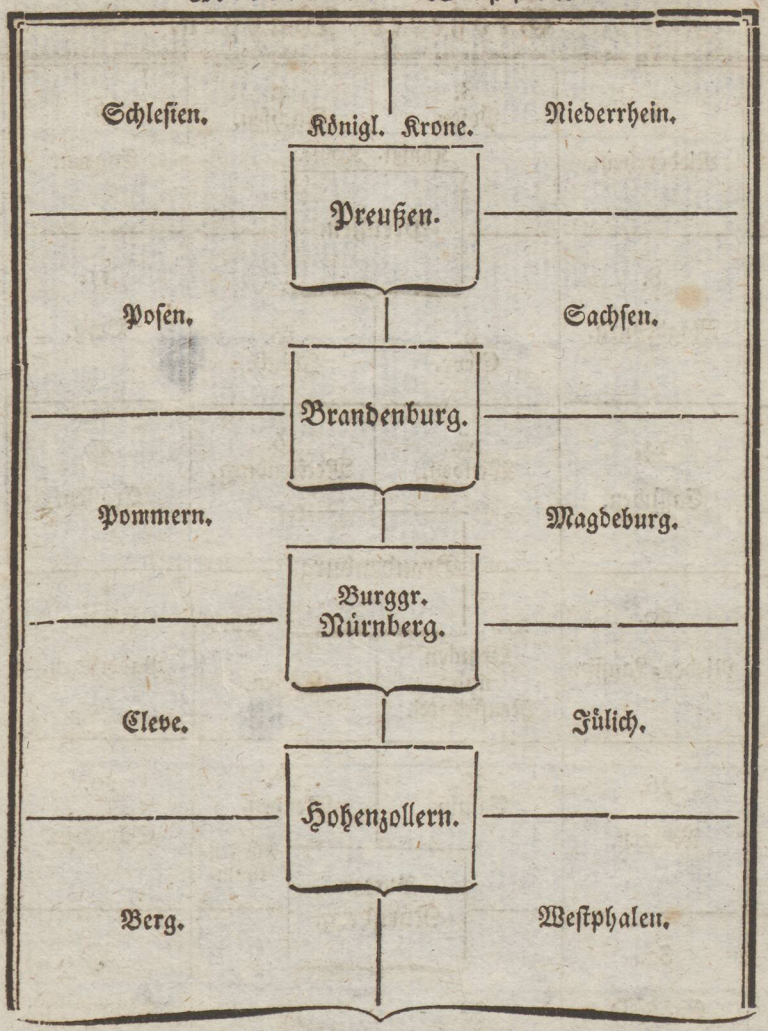

Kleineres Wappen.

Lit. B.

Większy herb.

1. Śląsk.	2. Dolny Ren.	3. Poznań.	4. Saxonia.	5. Engern.	6. Westfalia.
		Król. korona. Prussy.			
7. Geldern.	8. Magdeburg.	9. Kliwia.	10. Juliak.	11. Berg.	12. Szczecin.
13. Pomerania.	14. Kaszuby.	15. Wendy.	16. Meklenburg.	17. Krosno.	18. Turyngia.
		Brandenburgia.			
19. Wyższa Lusacya.	20. Niższa Lusacya.	21. Arauzya i Neuszatel.	22. Rügen.	23. Paderborn.	24. Halberstadt.
25. Monaster.	26. Minda.	27. Kamin.	28. Wendy, Xięstwo.	29. Szweryn.	30. Raceburg.
		Burggr. Norymberga.			
31. Mörs.	32. Eichsfeld.	33. Erfurt.	34. Nassau.	35. Henneberg.	36. Ruppin.
37. Marchia.	38. Ravensberg.	39. Hohenstein.	40. Teklenburg.	41. Szweryn, Hrabstwo.	42. Lingen.
		Hohenzollern.			
43. Bayn.	44. Rostok.	45. Stargard.	46. Hrabstwo Arensberg.	47. Hrabstwo Barby.	48. Regalia.

Średni herb.

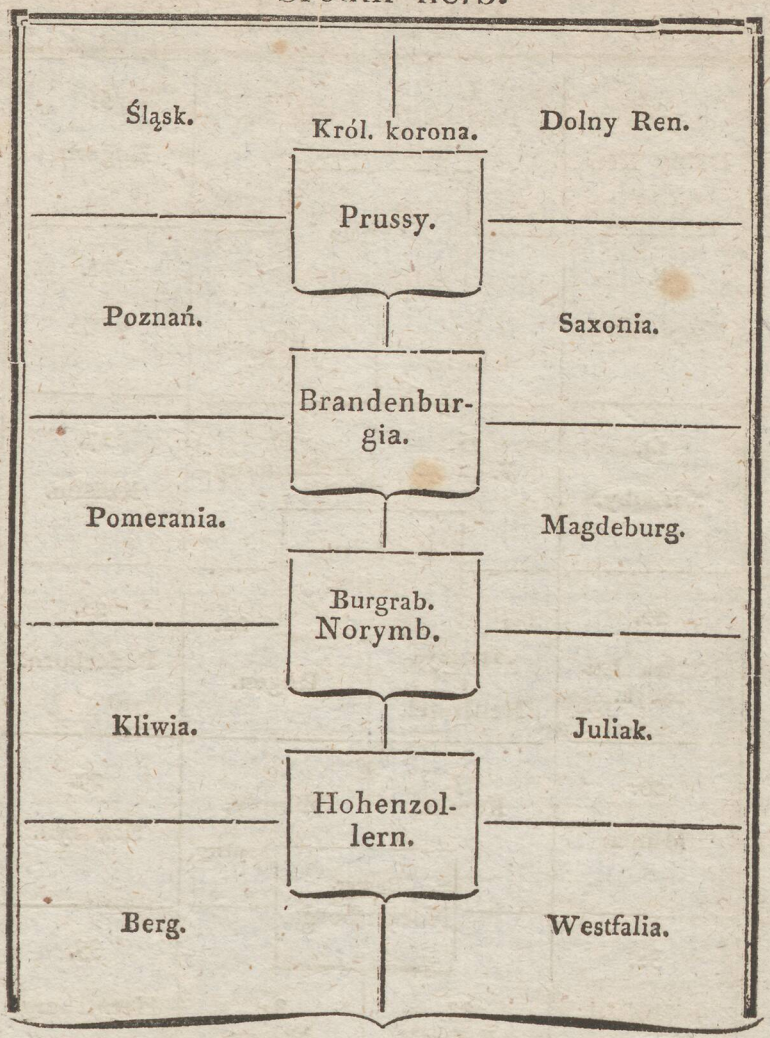

Mnieyszy herb.

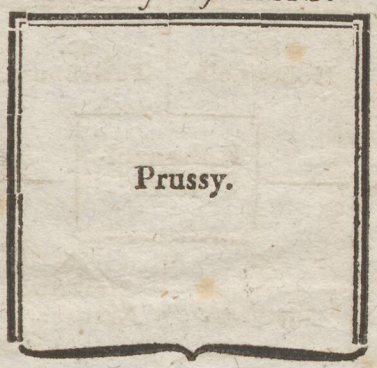

Lit. C.

Beschreibung des Königlich-Preußischen größern Wappens.

Es bestehet aus vier Mittelschilden und aus den acht und vierzig Feldern des Hauptschildes.

Das erste und oberste Mittelschild ist oben mit der Königlichen Krone gezieret, und hat im silbernen Felde den Königlich-Preußischen schwarzen Adler mit der Königlichen Krone auf dem Haupt, goldenen Kleestengeln auf den Flügeln, dem goldenen Namenszuge F. R. auf der Brust, goldenem Schnabel, goldenen Klauen, rother Zunge, in der rechten Klaue den goldenen Zepter, auf dessen oberer Spitze ein schwarzer Adler, und in der linken Klaue den blau und goldenen Reichsapfel. Wegen des Königreichs Preußen.

Das zweite Mittelschild hat im silbernen Felde einen rothen Adler mit goldenen Kleestengeln auf den Flügeln, goldenem Schnabel und goldenen Krallen; wegen der Mark Brandenburg.

Das dritte Mittelschild hat im goldenen Felde, welches eine Einfassung von abwechselnd roth und silbernen Vierecken hat, einen schwarzen, rothgekrönten Löwen; wegen des Burggrafthums Nürnberg.

Das vierte Mittelschild ist von Silber und schwarz geviertet, so daß das erste Viertheil silbern ist; wegen Hohenzollern.

Die acht und vierzig Felder des Hauptschildes, sind nach der Folgeordnung des Schema folgende:

1) Wegen Schlesien. Im goldenen Felde ein schwarzer gekrönter Adler mit goldenem Schnabel, goldenen Krallen, mit einem silbernen halben Mond auf der Brust, dessen Spitzen aufwärts nach den Flügeln hin gehen, und zwischen welchen Spitzen ein silbernes Kreuz sich befindet.

2) Wegen des Großherzogthums Niederrhein. Im silbernen Felde der Königlich-Preußische Adler

Lit. C.

Opisanie Królewsko-Pruskiego większego herbu.

Składa się z czterech środkowych tarczy i z czterdziestu ośmiu pol główney tarczy.

Pierwsza i wzgórna tarcz środkowa ozdobiona iest powyżey Królewską koroną, i ma w śrebrném polu Królewsko-Pruskiego Czarnego Orła z Królewską koroną na głowie, złotemi listkami koniczyny na skrzydłach, złotą cyfrą F. R. na piersiach, złotym dziobem, złotemi szponami, czerwonym ięzykiem, w prawym szponie złote berło, na którego kończastym wierzchołku orzeł czarny, a w lewym szponie błękitne i złote iabłko. We względzie Królestwa Pruskiego.

Druga środkowa tarcz ma w śrebrném polu czerwonego orła ze złotemi listkami koniczyny na skrzydłach, złotym dziobem i złotemi szponami; we względzie Marchii Brandenburgskiey.

Trzecia środkowa tarcz w złotém polu, z obwódką na przemian z czerwonych i śrebrnych czworokątów, ma czarnego lwa w czerwoney koronie; co do burgrabstwa Norymbergii.

Czwarta środkowa tarcz ma cztery części w śrebrze i czarnym kolorze, tak iż pierwsza ćwiartka iest śrebrna; co do Hohenzollern.

Pola główney tarczy, których czterdzieści ośm, są według porządku wzoru następuiące:

1) Co do Sląska. W złotém polu czarny orzeł w koronie ze złotym dziobem, złotemi szponami, ze śrebrnym półxiężycem na piersiach, którego kończyny idą wzwyż ku skrzydłom, a między temiż kończynami krzyż znayduie się śrebrny.

2) Co do wielkiego Xięstwa Dolnego Renu. W śrebrném polu Królewsko-Pruski

mit einem Schilde auf der Brust, in dessen grünem Felde ein silberner Strohm ist. Ueber diesem Schilde auf der Brust ist die großherzogliche Krone. Der silberne Strohm fließet schräg durch das grüne Feld des Schildes.

3) Wegen des Großherzogthums Posen. Im silbernen Felde der Königlich-Preußische schwarze Adler mit einem Schilde auf der Brust, in dessen rothem Felde ein weißer Adler mit goldenem Schnabel und goldenen Krallen sich befindet. Ueber diesem Schilde auf der Brust ist die Großherzogliche Krone.

4) Wegen des Herzogthums Sachsen. Im von schwarz und Gold zehnmal queer gestreiften Felde ein schräg rechts gelegter grüner Rautenkranz.

5) Wegen des Herzogthums Engern. Im silbernen Felde drei rothe Schröterhörner.

6) Wegen des Herzogthums Westphalen. Im rothen Felde ein springendes silbernes Roß.

7) Wegen Geldern. Ein goldener springender Löwe im blauen Felde.

8) Wegen Magdeburg. Ein von roth und Silber queer getheiltes Feld, dessen rothe Hälfte oben ist.

9) Wegen Cleve. Im rothen Felde ein silbernes Schildlein, aus welchem acht goldene Lilienstäbe in Form eines gewöhnlichen und Andreas-Kreuzes hervorgehen.

10) Wegen Jülich. Im goldenen Felde ein schwarzer Löwe.

11) Wegen Berg. Im silbernen Felde ein rother Löwe mit einer blauen Krone.

12) Wegen Stettin. Im blauen Felde ein rother gekrönter Greif.

13) Wegen Pommern. Im silbernen Felde ein rother Greif.

14) Wegen Cassuben. Im goldnen Felde ein schwarzer Greif.

15) Wegen Wenden (Herzogthum). Im silbernen Felde ein etlichemal grün und roth queer gestreifter Greif.

orzeł z tarczą na piersiach, w którey zieloném polu śrebrny strumień. Po nad tarczą na piersiach korona wielko-xiążęca. Śrebrny strumień płynie ukośnie przez zielone tarczy pole.

3) Co do Wielkiego Xięstwa Poznańskiego. W śrebrném polu Królewsko - Pruski czarny orzeł z tarczą na piersiach, w którey czerwoném polu orzeł biały ze złotym dziobem i złotemi szponami. Po nad tarczą na piersiach wielko-xiążęca korona.

4) Co do Xięstwa Saskiego. W czarném i złotém polu w dziesięć poprzecznych pasków umieszczony ukośnie w prawo zielony ruciany wieniec.

5) Co do Xięstwa Engern. W śrebrném polu trzy czerwone rogi ielonka.

6) Względem Xięstwa Westfalskiego. W czerwoném polu śrebrny koń w biegu.

7) Co do Geldern. Złoty spinaiący się lew w błękitném polu.

8) Względem Magdeburga. Czerwone i śrebrne w poprzek podzielone pole, którego czerwona połowa iest u góry.

9) Względem Kliwii. W czerwoném polu śrebrna tarczka, z którey wychodzi ośm złotych łodyg liliowych w kształcie krzyża zwyczaynego i krzyża S. Andrzeia.

10) Względem Juliaku. W złotém polu lew czarny.

11) Względem Berg. W śrebrném polu lew czerwony z błękitną koroną.

12) Co do Szczecina. W błękitném polu czerwony gryf w koronie.

13) Co do Pomeranii. W śrebrném polu czerwony gryf.

14) Co do Kaszubii. W złotém polu czarny gryf.

15) Względem Wendów (Xięstwo). W śrebrném polu gryf w kilka poprzecznych zielonych i czerwonych pasków.

16) Wegen Mecklenburg. Im goldenen Felde ein vorwärts gekehrter abgerissener schwarzer Büffelskopf, mit rother Krone, silbernen Hörnern und Ring in der Nase.

17) Wegen Crossen. Im goldenen Felde ein schwarzer Adler mit goldenem Schnabel und goldenen Krallen, silbernen aufsteigenden halben Mond auf der Brust, und in der Höhlung des halben Mondes ein silbernes Kreuz.

18) Wegen Thüringen. Im blauen Felde ein silberner goldgekrönter und mit vier rothen Queerstreifen bezeichneter Löwe.

19) Wegen der Ober-Lausitz. Im blauen Felde eine goldene Zinnenmauer mit schwarzen Mauerstrichen.

20) Wegen der Nieder-Lausitz. Im silbernen Felde ein rother Stier mit einem weißen Bauche.

21) Wegen Oranien und Neufchatel. Dieses Feld ist geviertet, und hat ein Mittelschild; im ersten rothen Quartier ist ein goldener Schrägbalken, in Hinsicht des Hauses Chalon. Im zweiten und dritten goldenen ist ein blaues links gekehrtes Jagdhorn mit rothem Band, wegen Oranien. Im vierten goldenen ein rother mit drei silbernen Sparren besetzter Pfahl, wegen Neufchatel. Das Mittelschildlein hat von Gold und blau geschacht, neun Felder, wegen des Herzogthums Genf.

22) Wegen Rügen. Ein durch eine Querlinie getheilter Schild, in dessen unterer Hälfte eine Treppe von fünf Stufen, in der obersten aber ein aufgehender halber gekrönter Löwe mit gedoppeltem Schweif. Der Löwe ist schwarz und hat eine rothe Krone. Er stehet im goldenen Felde, die fünf Stufen sind von Ziegelsteinen im blauen Felde.

23) Wegen Paderborn. Ein goldenes Kreuz im rothen Felde.

24) Wegen Halberstadt. Ein von Silber und roth in die Länge getheiltes Feld. Die Hälfte rechts ist Silber, die Hälfte links ist roth.

16) Co do Meklenburga. W złotém polu odwrócony naprzód oderwany czarny łeb bawoli, z czerwoną koroną, śrebrnemi rogami i pierścieniem w nozdrzach.

17) Co do Krosna. W złotém polu orzeł czarny ze złotym dziobem i złotemi szponami, śrebrnym wschodzącym półxiężycem na piersiach, a w próżni półxiężyca krzyż śrebrny.

18) Co do Turyngii. W błękitném polu lew śrebrny w koronie złotéy z czterema czerwonemi poprzek paskami.

19) Co do wyższéy Luzacyi. W błękitném polu złoty mur z strzelnicami i w cegły czarno porznięty.

20) Co do niższéy Luzacyi. W śrebrném polu czerwony byk z białym podbrzuszem.

21) Co do Arauzyi i Neufchatel. Pole to ma cztery podziały, z tarczą w środku; w pierwszey czerwonéy części iest złota na ukoś belka, co do domu Chalon. W drugiey i trzeciey złotey iest błękitna w lewo obrócona trąba myśliwska z czerwoną wstęgą, co do Arauzyi. W czwartey złotey słup czerwony z trzema śrebrnemi krokwiami, co do Neufhatel. Środkowa tarcz ma dziewięć pól na złotém i błękitném tle, co do Xięstwa Genewskiego.

22) Co do Rügen. Tarcz poprzeczną linią przedzielona, w którey niższey połowie schody o pięciu stopniach, w wyższey zaś wspinaiący się połowiczny lew w koronie z podwóynym ogonem. Lew ten czarny a korona czerwona. Stoi on w złotém polu, pięć stopni są z cegieł w błękitném polu.

23) Co do Paderborn. Złoty krzyż w czerwoném polu.

24) Co do Halberstadt. Pole śrebrnym i czerwonym kolorem wzdłuż przedzielone. Połowa z prawey strony iest śrebrna, połowa z lewey czerwona.

25) Wegen Münster. Ein goldener Queerbalken im blauen Felde.
26) Wegen Minden. Im rothen Felde zween in der Form eines Andreas-Kreuzes gelegte silberne Schlüssel.
27) Wegen Camin. Im rothen Felde ein silbernes Anker-Kreuz.
28) Wegen des Fürstenthums Wenden. Im blauen Felde ein goldener Greif.
29) Wegen des Fürstenthums Schwerin. Ein queer getheiltes Feld, oben blau mit einem goldenen Greif, unten roth mit silberner Einfassung.
30) Wegen Ratzeburg. Im rothen Felde ein schwebendes silbernes Kreuz.
31) Wegen Mörs. Im goldenen Felde ein schwarzer Querbalken.
32) Wegen Eichsfeld. Im silbernen Felde ein rother Adler mit goldenem Schnabel und goldenen Krallen, mit einem silbernen Kreuz und Zirkel auf der Brust.
33) Wegen Erfurth. Im rothen Felde ein silberner Zirkel und in diesem ein gewöhnliches und ein Andreas-Kreuz von Silber.
34) Wegen der Nassauschen Lande. Im blauen mit goldenen schrägen Vierecken bestreueten Schilde ein goldener gekrönter Löwe.
35) Wegen Henneberg. Im goldenen Felde eine schwarze Henne auf einem grünen Hügel.
36) Wegen Ruppin. Im rothen Felde ein silberner Adler.
37) Wegen der Grafschaft Mark. Im goldenen Felde ein von roth und Silber in drei Reihen geschachter Querbalken.
38) Wegen Ravensberg. Im silbernen Felde drei rothe Sparren.
39) Wegen Hohenstein. Ein von roth und Silber in vier Reihen geschachtes Feld.
40) Wegen Tecklenburg. Im silbernen Felde drei rothe Herzen.
41) Wegen der Grafschaft Schwerin. Im rothen Felde ein aus dem linken Schildesrande aus einer silbernen Wolke hervorgehender in Silber

25) Co do Monasteru. Złota belka poprzeczna w błękitném polu.
26) Co do Mindy. W czerwoném polu dwa klucze śrebrne złożone w kształcie krzyża S. Andrzeia.
27) Co do Kamienia. W czerwoném polu śrebrny krzyż kotwiczny.
28) Co do Xięstwa Wendy. W błękitném polu złoty gryf.
29) Co do Xięstwa Skwierzyny. Przedzielone w poprzek pole, wzwyż błękitne ze złotym gryfem, poniż czerwone z śrebrną obwódką.
30) Co do Raceburga. W czerwoném polu unoszący się na powietrzu krzyż śrebrny.
31) Co do Mörs. W złotém polu czarna belka poprzek.
32) Co do Eichsfeld. W śrebrném polu orzeł czerwony ze złotym dziobem i złotemi szponami, z śrebrnym na piersiach krzyżem i cyrklem.
33) Co do Erfurt. W czerwoném polu śrebrny cyrkiel, a w tym śrebrny zwyczayny i S. Andrzeia krzyż.
34) Względem kraiów Nassauskich. W błękitney złotemi poprzecznemi czworokątami obsypaney tarczy złoty lew w wieńcu.
35) Względem Henneberga. W złotém polu czarna kokosz na zielonym pagórku.
36) Względem Ruppina. W czerwoném polu orzeł śrebrny.
37) Względem hrabstwa Marchii. W złotém polu belka poprzeczna z trzech rzędów w czerwoną i śrebrną szachownicę.
38) Co do Rawensberga. W śrebrném polu trzy czerwone krokwie.
39) Co do Hohenstein. Pole czerwone i śrebrne z czterech rzędów w szachownicę.
40) Co do Teklenburga. W śrebrném polu trzy czerwone serca.
41) Co do hrabstwa Schwerin. W czerwoném polu ramie zbroyne w śrebrze wydobywaiące się z lewego brzegu tarczy

geharnischter Arm, welcher einen goldenen Ring, in dem ein Edelstein gefaßt ist, in der Hand hält.

42) Wegen Lingen. Im blauen Felde ein goldener Anker.

43) Wegen Sayn. Im rothen Felde ein aufgerichteter goldener Löwe, mit vorwärts gekehrtem Kopf und gedoppeltem Schweif.

44) Wegen Rostock. Im goldenen Felde ein schwarzer Büffelskopf mit rother Krone, ausgeschlagener rother Zunge und silbernen Hörnern.

45) Wegen Stargard. Ein Feld von roth und Gold quergetheilt, so daß das Rothe oben ist.

46) Wegen der Grafschaft Arensberg. Im blauen Felde ein silberner Adler.

47) Wegen der Grafschaft Barby. Zween goldene gekrönte mit dem Rücken gegeneinander gekehrte Fische, mit vier goldenen Rosen auf den vier Seiten begleitet, im blauen Felde.

48) Wegen der Regalien, ein rothes Feld.

Beschreibung
des
Königlich-Preußischen mittleren Wappens.

Dieses ergiebt sich aus dem Schema, und die Beschreibungen der einzelnen Schilde und Felder kommen oben bereits vor.

Beschreibung
des
Königlich-Preußischen kleineren Wappens.

Hiermit verhält es sich eben so.

Beschreibung
des
Wappenzeltes und der äußeren Verzierungen des Königlich-Preußischen Wappens.

Auf dem Schilde ruht ein goldener, offener, mit einem goldenen Preußischen Adler gezierter, roth ausgeschlagener, mit einer Königlichen Krone bedeckter, und mit goldenem Kleinod geschmückter Helm, mit schwarz und silberner Helmdecke. Auf der Krone ru-

z śrebrnego obłoku, trzymaiące w ręku złoty pierścień, w którym dyament.

42) Względem Lingen. W błękitném polu złota kotwica.

43) Względem Sayn. W czerwoném polu wspięty lew złoty z obróconą naprzód głową i podwóynym ogonem.

44) Co do Rostock. W złotém polu czarny łeb bawoli z czerwoną koroną, wywieszonym czerwonym ozorem i śrebrnemi rogami.

45) Co do Stargard. Pole czerwone i złote w poprzecznych przedziałach, z których czerwone powyżey.

46) Co do hrabstwa Arensberg. W błękitném polu orzeł śrebrny.

47) Co do hrabstwa Barby. Dwie złote z grzbietem do siebie obrócone ryby w koronie, z czterema złotemi różami po bokach, w błękitném polu.

48) Co do Regałów, czerwone pole.

Opisanie
Król. Pruskiego średniego herbu.

Herb ten wskazuie wzór, a poiedyńcze tarcze i pola są iuż powyżey opisane.

Opisanie
Król. Pruskiego mnieyszego herbu.

Równie iak poprzednio.

Opisanie
Pawilonu herbowego i powierzchnych ozdob Królewsko-Pruskiego herbu.

Na tarczy spoczywa złoty, otwarty, złotym Pruskim orłem przyozdobiony, czerwonym kolorem podbity, Królewską koroną okryty i złotym kleynotem upiększony szyszak, w czarnym i śrebrnym stroiu. Na koronie spo-

het der blau und goldene Reichsapfel. Um das Schild hängt zunächst Band und Kreuz des rothen Adlerordens, und in weiterem Umfange Kette und Kreuz des schwarzen Adlerordens. Schildhalter sind, zween mit Eichenlaub gekrönte, mit dem Gesicht gegen einander gekehrte wilde Männer, welche den einen Arm auf das Schild lehnen, und mit dem andern entweder Herkuleskeulen oder Fahnen, und zwar bei der feierlichsten Darstellung des Wappens, unter dem Wappenzelt, allezeit Fahnen halten. Diese Fahnen sind silbern mit goldenen Einfassungen, Schnuren und langen Spitzen, und nach außen gekehrt. Die Fahne rechter Hand enthält den oben beschriebenen Königlich-Preußischen schwarzen Adler, die linker Hand den oben beschriebenen Brandenburgischen rothen Adler. Das Wappenzelt ist von außen von purpurfarbenem Sammet, worauf wechselsweise schwarze Adler und Königliche Kronen sich befinden. Inwendig ist das Wappenzelt, mit Hermelin bekleidet. Oben ist es mit einem goldenen Reife eingefasset, welchen Edelsteine zieren, und auf welchem viele goldene Adler, vorwärts gekehrt, sitzen. Der mit schwarzen Adlern und goldenen Kronen gestickte Gipfel ist gleich dem Helme mit der Königlichen Krone bedeckt. Ueber derselben befindet sich das Königlich-Preußische silberne Reichspanier, auf welchem der Königlich-Preußische schwarze Adler, eben so wie im Wappen, zu sehen ist. An einem jeden Ende der Querstange ist eine Königliche Krone und die Querstange faßt mit beiden Füßen ein Königlich-Preußischer schwarzer Adler, welcher zum Auffluge bereite Flügel hat. Der Fuß des Wappens ist golden und blau. Auf blauem Grunde zeigen sich auf beiden Seiten goldene vorwärts gekehrte Adler und in der Mitte stehet mit goldenen deutschen Buchstaben der Wahlspruch: Gott mit uns.

czywa błękitne i złote iabłko. Na około tarczy wisi nayprzod wstęga i krzyż orderu orła czerwonego, a w dalszey rozciągłości łańcuch i krzyż orderu orła czarnego. Trzymaiącymi tarcze są dway uwieńczeni liściem dębowém, twarzami ku sobie obróceni dzici ludzie, którzy iednę rękę maią na tarczy opartą, w drugiey zaś albo maczugi Herkulesa lub chorągwie, i wprawdzie przy nayuroczystszém wyobrażaniu herbu, pod pawilonem, zawsze chorogwie trzymaią. Chorągwie te są śrebrne ze złotemi obwódkami, kordonami i długiemi końcami, i zewnątrz obrócone. Chorągiew po prawéy zawiera opisanego powyż Królewsko-Pruskiego czarnego orła, po lewéy opisanego powyżey Brandenburgskiego czerwonego orła. Pawilon herbowy iest zewnątrz z purpurowego aksamitu, na którym znayduią się na przemian czarne orły i Królewskie korony. Wewnątrz okryty iest gronostaiami. U góry obięty iest złotą obręczą, którą zdobią drogie kamienie, a na którey siedzi mnóstwo złotych orłów, naprzód obróconych. Wyhaftowany w czarne orły i złote korony, wierzchołek okryty podobnie iak szyszak Królewską koroną. Po nad tą znayduie się Królewsko-Pruska śrebrna chorągiew państwa, na którey widzieć Królewsko-Pruskiego czarnego orła, podobnie iak w herbie. Na każdym końcu laski poprzeczney iest Królewska korona, a laski trzyma się obiema nogami Królewsko-Pruski czarny orzeł, z rozpostartemi do lotu skrzydły. Podnoże herbu złote i błękitne. Na białém tle widać po obu stronach złote naprzód obrócone orły, a na środku złotemi niemieckiemi głoskami godło: Bóg z nami.

Lit. D.

Reglement

über die

Anwendung des größeren, mittleren und kürzeren Königlichen Titels, und des größeren, mittleren und kleineren Königlichen Wappens.

I.

Das Königliche Pavillon-Insiegel von fünf bis sechs und mehr Zollen im Durchmesser, mit dem Königlichen größeren vollständigen Wappen, mit dem Wappenzelt, den Schildhaltern und ihren Fahnen, der Ordenskette und der Devise: „Gott mit uns," wird gebraucht:

zu feierlichen Verhandlungen und Urkunden in Angelegenheiten des Königlichen Hauses;

zu Ratifikations-Urkunden von Verträgen mit fremden Mächten;

zu Standes-Erhöhungs-, Standes-Ertheilungs- und andern Gnaden-Diplomen;

bei eigenhändiger Königlicher Vollziehung, und Anwendung des größeren Königlichen Titels.

II.

Eben dieses vollständige größere Königliche Wappenschild, aber im Durchmesser des Insiegels von drei bis vier Zollen, und ohne Wappenzelt, ohne Fahnen, ohne Devise, jedoch mit der Königlichen Krone über dem Schilde und der Kette des schwarzen Adler-Ordens und den wilden Männern als Schildhaltern, nicht mit Fahnen, sondern mit Herkuleskeulen, wird gebraucht: bei Gesetzen, Verordnungen, Edikten u. s. w., ferner bei minder feierlichen, von Seiner Königlichen Majestät zu vollziehenden Urkunden, zum Beispiel, Patenten, bei denen, nach Befinden, der größere, mittlere oder kürzere Königliche Titel anzuwenden ist.

III.

Eben dieses vollständige Königliche Wappen, jedoch so wie es unter Nro. II. beschrieben ist, im

Lit. D.

Regulamin

tyczący się

użycia większego, średniego i krótszego Królewskiego tytułu, tudzież większego, średniego i mnieyszego Królewskiego herbu.

I.

Królewska pieczęć w pawilonie pięć do sześciu i więcey cali w przecięciu, z Królewskim większym zupełnym herbem, z pawilonem herbowym, trzymaiącymi tarczę i ich chorągwiami, łańcuchem orderowym i godłem: „Bóg z nami" używa się:

do uroczystych czynności i dokumentów w interessach królewskiego domu;

do dokumentów ratyfikacyi umów z obcemi mocarstwami;

do dyplomatów dostoyności, wyższych stopni i innych nadań łaski;

przy podpisach własnoręcznych królewskich i użyciu większego królewskiego tytułu.

II.

Taż sama zupełna większa Królewska tarcza herbowa, lecz w przecięciu pieczęci trzech do czterech cali, i bez pawilonu herbowego, bez chorągwi, bez godła, atoli z Królewską koroną po nad tarczą i łańcuchem orderu czarnego orła i dzikimi ludźmi iako trzymaiącymi tarczę, nie z chorągwiami, lecz z maczugami Herkulesowemi, używa się: do ustaw, urządzeń, edyktów i t. d., daley do mniey uroczystych, przez Jego Królewską Mość podpisywanych dokumentów, n. p. patentów, do których, wedle okoliczności, bierze się większy, średni lub krótszy tytuł.

III.

Tenże sam zupełny królewski herb, iednakże tak iak iest pod Nr. II. opisany, w prze-

Durchmesser des Insiegels von drei bis vier Zollen, ohne Wappenzelt, ohne Fahnen, ohne Devise, aber mit Krone, Schildhaltern und ihren Herkuleskeulen und mit der Ordenskette, wird auch gebraucht, bei Ausfertigungen des Staatsrathes, des Staatskanzlers und der Ministerien, nicht minder, aus altem Herkommen bei Ausfertigungen des Kammergerichts und des Ober-Tribunals.

IV.

Die Ober-Präsidenten, ferner die Regierungen, die Ober-Landesgerichte sollen ein Königliches Insiegel haben, an Durchmesser und an äußerer Verzierung mit Krone, Schildhaltern, ihren Herkuleskeulen, Ordenskette, ganz so wie unter II. und III. beschrieben ist. Das Wappenschild soll aber nur die Felder des mittleren Königlichen Wappens haben.

V.

Die Insiegel I. II. III. und IV. erhalten die gewöhnlichen lateinischen Umschriften des Königlichen Titels, so weit der Raum zureichet.

VI.

Der Staatsrath, der Staatskanzler und die Ministerien haben, zu minder feierlichen gewöhnlichen Ausfertigungen, Insiegel von ein bis anderthalb Zollen im Durchmesser, worauf das Wappenzelt mit Schildhaltern und Fahnen oder Herkuleskeulen abgebildet ist, und im Schilde nur der Königlich-Preußische Adler des kleinern Königlichen Wappens. Das Schild umgiebt die Ordenskette.

VII.

Das Kammergericht, das Ober-Tribunal, die Ober-Präsidenten, die Regierungen, die Ober-Landesgerichte, haben zu kleineren Insiegeln von einem starken Zoll im Durchmesser, bei minder feierlichen gewöhnlichen Ausfertigungen das kleinere Königliche Wappen, nämlich den Schild, worin der Königlich-Preußische schwarze Adler ist. Verzierungen dieser kleineren Siegel sind die Königliche Krone, die Schildhalter mit den Herkuleskeulen und die Ordenskette,

cięciu pieczęci trzech do czterech cali, bez pawilonu, bez chorągwi, bez godła, lecz z koroną, trzymaiącymi tarczę i ich pałkami Herkulesowemi i łańcuszkiem orderowym, używa się także do pism urzędowych Rady Stanu, Kanclerza Stanu i Ministerstw, niemniey wedle dawnego zwyczaiu do expedycyów Sądu kameralnego i Naywyższego trybunału.

IV.

Naczelni Szefowie, Regencye, Wyższe Sądy Ziemiańskie mieć będą królewską pieczęć, co do przecięcia i zewnętrznych ozdób z koroną, trzymaiącymi tarczę, ich maczugami herkulesowemi, łańcuźkiem orderowym, zupełnie iak pod II. i III. lecz tarcza herbowa ma tylko mieć pola średniego Królewskiego herbu.

V.

Pieczęcie I. II. III. IV. maią zwyczayne łacińskie napisy krolewskiego tytułu, na ile mieysca starczy.

VI.

Rada Stanu, Kanclerz Stanu i Ministerstwa, maią do mniéy uroczystych zwyczaynych expedycyi, ieden do połtora cala w przecięciu, na których pawilon z trzymaiącymi tarczę i chorągwiami lub maczugami herkulesowemi, a na tarczy tylko Królewsko-Pruski orzeł mnieyszego królewskiego herbu. Tarczę otacza łańcuch orderowy.

VII.

Sąd Kameralny, Naywyższy Trybunał, Naczelni Prezesowie, Regencye, Wyższe Sądy Ziemiańskie, maią do mnieyszych pieczęci zawieraiących dobry cal w przecięciu, przy mniey uroczystych zwyczaynych expedycyach mnieyszy Królewski herb, to iest tarczę, w którey iest Królewsko-Pruski orzeł. Ozdoby tych mnieyszych pieczęci są: korona królewska, trzymaiący tarcz z maczugami herkulesowemi i

aber nicht ein Wappenzelt, noch Devise, auch nicht Fahnen. Die Umschrift nennt den Namen der Behörde.

VIII.

Da aber die Anfertigung neuer Siegel bei den Ministerien, Ober-Präsidien und Landes-Kollegien, viel Zeit erfordert, so werden die neuen Siegel nur allmählig eingeführt.

Zu Ausfertigungen, welche vom Staatskanzler und vom Ministerio der auswärtigen Angelegenheiten, zu Seiner Königlichen Majestät Vollziehung vorgelegt werden, oder welche im Büreau des Staatskanzlers oder im Ministerio der auswärtigen Angelegenheiten erfolgen, so wie im Kabinet, werden die neuen Insiegel sogleich eingeführt.

IX.

Seine Majestät der König behalten sich vor, annoch Allerhöchstihre Befehle darüber zu ertheilen, welche Insiegel enthaltend:

1) das vollständige Königlich größere Wappen mit Wappenzelt, Schildhaltern, Fahnen,
2) das mittlere, und
3) das kleinere Königliche Wappen,

und mit welchen Verzierungen die beiden letzten, auch in welcher Größe alle drei zu Allerhöchstihrem Gebrauch, und zum Gebrauch in Höchstihrem Kabinet, Sie anfertigen lassen wollen.

X.

Im Großherzogthume Posen soll, sowohl von dem Statthalter als von dem Ober-Präsidenten, von den Regierungen und Ober-Landesgerichten das Königlich-Preußische, Großherzoglich-Posensche Wappen so geführt werden, daß das in der Beilage B. der heutigen Verordnung beschriebene Wappenschild des Großherzogthums Posen mit der Großherzoglichen Krone auf der Brust des Königlich Preußischen schwarzen Adlers sich befindet, welcher in dem silbernen Felde des Königlich-Preußischen, mit der Königlich-Preußischen Krone bedeckten Wappenschildes ist.

łańcuch orderowy, lecz bez pawilonu, bez godła i chorągwi. Napis okolny obeymuie nazwisko władzy.

VIII.

Że zaś zrobienie nowych pieczęci Ministerstw, Naczelnych Prezesów i Kollegiów Sądowych, wiele wymaga czasu, nowe przeto pieczęcie powoli tylko zaprowadzane będą.

Do expedycyi, przez Kanclerza Stanu i Ministerstwo spraw zagranicznych, do podpisu N. Króla przekładanych, lub wydawanych w biórze Kanclerza Stanu lub w Ministerstwie spraw zagranicznych, to samo w gabinecie, natychmiast nowe pieczęcie będą zaprowadzone.

IX.

N. Król zastrzega Sobie wydanie dalszych rozkazów, które pieczęcie zawieraiące:

1) zupełny Królewski większy herb z pawilonem, trzymaiącymi tarczę, chorągwiami,
2) średni, i
3) mnieyszy Królewski herb,

i z iakiemi ozdobami ostatnie dwa, niemniey w iakiey wielkości wszystkie trzy do Swego naywyższego użycia, i do użycia w Jego naywyższym gabinecie, zechce kazać zrobić.

X.

W Wielkiém Xięstwie Poznańskiém, tak Namiestnik iako też Naczelny Prezes, Regencye i Wyższe Sądy Ziemiańskie używać maią Królewsko Pruskiego, W. Xiążęcego-Poznańskiego herbu tak, iżby opisana w annexie B. do dzisieyszey ustawy tarcza W. Xięstwa Poznańskiego z W. Xiążęcą koroną znaydowała się na piersi Królewsko-Pruskiego czarnego orła, będącego w śrebrném polu Królewsko-Pruskiey, Królewsko-Pruską koroną okrytey tarczy.

Nro. 164.

(Nro. 402. d. S.) Allerhöchste Deklaration des Allg. Landrechts Th. II. Tit. 20. §. 1298 et seqq. die auf Hazardspiele gesetzte Strafe betreffend. De dato den 8ten Februar 1817.

Die Vorschriften des Allgemeinen Landrechts Theil II. Tit. 20. §. 1298 bis 1307., wegen der Hazardspiele, sind bisher auch auf solche Fälle angewendet worden, in denen die bestimmte hohe Geldstrafe mit dem möglichen Gewinn in keinem Verhältnisse stehet, und von dem Schuldigen nach seinem Stande und seinen Vermögensumständen nicht beigetrieben werden kann. Dies ist der Absicht des Gesetzes zuwider, und Ich will daher, daß für diese Fälle, wohin besonders das Spielen verbotener Spiele in Tabagien gehört, folgende Bestimmungen zur Anwendung kommen sollen:

1) Jeder Spieler wird mit einer Geldstrafe von Zehn bis Hundert Thalern, oder, im Unvermögensfalle, mit Gefängniß von Vierzehn Tagen bis zu Sechs Monaten belegt.

2) Gast- und Kaffeewirthe, welche verbotene Spiele bei sich dulden, trifft dieselbe Strafe, jedoch in geschärferem Grade. Im Wiederholungsfalle verlieren sie außerdem ihr Gewerbe.

Das Staatsministerium hat die Bekanntmachung dieser Bestimmungen zu verfügen.

Berlin, den 8ten Februar 1817.

Friedrich Wilhelm.

An
das Staatsministerium.

Nro. 164.

(No. 402. oryg.) Naywyższa deklaracya Pow. Prawa Kr. Cz. II. Tyt. 20 §. 1298. i nast. względem kary na gry ażardowne ustanowioney. Z dnia 8. Lutego 1817.

Przepisy Powszechnego Prawa kraiowego w Czę. II. Tyt. 20. §§. 1298. do 1307. względem gier ażardownych, stósowano dotąd także do takich przypadków, w których między wysoką karą pieniężną, a zyskiem, iaki z gry wypaść może, żadnego nie masz stósunku, i od przestępcy, z względu na iego stan i maiątek, kara ściągniętą być nie może. Sprzeciwia się to zamiarom ustawy, i dla tego wolą iest Moią, aby w takowych przypadkach, do czego szczególniéy zakazane gry w mieyscach zabawy należą, do następuiących stósowano się przepisów:

1) każdy gracz podpadnie karze pieniężney od 10 do 100 Tal. lub w razie niemożności zapłacenia iéy, karze więzienia od 14 dni do 6 miesięcy.

2) oberzyści i kawiarze, którzy w gry zakazane grać u siebie dozwolą, podpadną teyże samey karze, w ostrzeyszym iednak stopniu. Prócz tego w razie powtórnego występku utracą swóy proceder.

Ogłoszenie przepisów tych Ministerium państwa komu należy zaleci.

Berlin dnia 8. Lutego 1817.

FRYDERYK WILHELM.

Do
Ministerium państwa.

Nro. 165.

(Nro. 405. d. O.) Allerhöchste Deklaration des Allgemeinen Landrechts Th. II. Tit. 8. §§. 958 und 1093 et seq., daß auch der Indossatar seinem Wechsel-Verkäufer im exekutiven Prozesse verhaftet ist, und die Zahlungsverbindlichkeit bei Dato-Wechseln betreffend. De dato 16ten Februar 1817.

Auf Ihren gemeinschaftlich erstatteten Bericht vom 16ten Januar d. J. bestimme Ich, zur Ergänzung der Vorschriften des Allgemeinen Landrechts Th. II. Tit. 8. §§. 958 und 959. und §§. 1093 und 1094., daß:

1) nicht blos der Remittent dem Trassanten, sondern auch ein jeder Indossatar seinem Wechselverkäufer für die verabredete Valuta des gekauften Wechsels bis zum Ablauf eines Jahres, vom Tage des geschlossenen Handels an gerechnet, im exekutiven Prozesse verhaftet bleiben, und dem Verkäufer des Wechsels bei ausbrechendem Konkurs über das Vermögen des Käufers binnen eben dieser Frist wegen der rückständigen Valuta das Vorzugsrecht der privilegirten Schuld-Instrumente gebühren soll, und endlich auch, daß:

2) bei allen Dato-Wechseln, welche auf eine Zahlungsfrist von 8 Tagen oder weniger gestellt sind, keine Respittage bewilligt werden dürfen.

Sie haben hiernach, zur gesetzlichen Anwendung dieser Bestimmungen, die erforderliche Bekanntmachung durch die Gesetzsammlung zu veranlassen.

Berlin, den 16ten Februar 1817.

Friedrich Wilhelm.

An
die Geheime Staatsminister der Justiz und Finanzen v. Kircheisen und Grafen v. Bülow.

Nro. 165.

(No. 405. oryg.) Naywyższa deklaracya Powszechnego Prawa Cz. II. Tyt. 8. §. 958. i 1093. i następ. że i indossatar odpowiedzialnym iest swoiemu przedawcy wexlowemu w procesie exekucyinym, i w przedmiocie obowiązku płacenia co do wexli a dato. Z dnia 16. Lutego 1817.

Na wspólny WPanów raport z dnia 16. Stycznia r. b. postanawiam — w celu uzupełnienia przepisów Powszechnego Prawa Kraiowego Cz. II. Tyt. 8. §§. 958. i 959. i §§. 1093. i 1094. — iż

1) nietylko Remittent Trassantowi, lecz i każdy Indossatar swoiemu przedawcy wekslu, za umówioną walutę kupionego wekslu aż do upłynienia roku, od dnia zawartego układu rachuiąc, w procesie exekucyinym odpowiedzialnymi zostaią, i że przedawcy wexlu w przypadku powstania konkursu nad maiątkiem kupiciela w przeciągu tegoż samego czasu względem zaległey waluty prawo pierwszeństwa uprzywileiowanych instrumentów dłużnych ma służyć; nakoniec że

2) co do wexli a dato, warujących termin wypłaty 8dniowy lub mnieyszy, dni dyskrecyine wcale mieysca mieć nie mogą.

Dla nadania mocy prawa tym postanowieniom, rozporządzicie WPanowie ogłoszenie ich przez Zbiór Praw.

Berlin dnia 16. Lutego 1817.

FRYDERYK WILHELM.

Do
Taynych Ministrów Stanu Sprawiedliwości i Przychodów Kircheisen i Bülow.

Nro. 166.

(Nro. 406. d. O.) Allerhöchste Kabinetsorder vom 23sten Februar 1817., betreffend den durch Rechtsurtheile verwirkten Verlust von Kriegesdenkmünzen, welche den vertragsmäßig aus andern Diensten übernommenen Militairpersonen von ihren bisherigen Landesherrn verliehen worden.

In Verfolg meiner Verfügung vom 15. März v. J., wodurch Ich den aus Herzoglich-Nassauischen und andern Diensten vertragsmäßig übernommenen Militairpersonen gestattet habe, die früher erworbenen Ehrenzeichen zu tragen, bestimme Ich hierdurch in Ansehung der Denkmünzen für den Krieg von 1813 bis 1815., welche diesen Personen von ihren bisherigen Landesherrn verliehen sind: daß in eben den Fällen, wo die Preußischen Kriegsdenkmünzen, nach den Verordnungen vom 30sten Oktober und 24sten Dezember 1814. verloren gehen, auch der Verlust jener fremden Kriegsdenkmünzen eintreten und von den Gerichten darauf mit erkannt werden soll; wogegen Ich die Entscheidung über den Verlust wirklicher Orden und Ehrenzeichen solcher Personen, Mir eben so, wie bei den diesseitigen Orden, vorbehalte. Ich überlasse Ihnen, diese Bestimmung zur allgemeinen Kenntniß zu bringen und die Civil- und Militairgerichte danach mit Anweisung versehen zu lassen.

Berlin, den 23sten Februar 1817.

Friedrich Wilhelm.

An
den Staatskanzler Fürsten v. Hardenberg.

Nro. 166.

(No. 406. oryg.) Naywyższy rozkaz gabinetowy z d. 23. Lutego 1817. tyczący się utracenia za wyrokami sądowemi medalów woiennych, przeiętym na mocy traktatów z innych służb woyskowym od ich dotychczasowych Panuiących nadanych.

W następstwie rozporządzenia Moiego z d. 15. Marca r. z., przez które przeiętym z Xiążęco-Nassauskiey i innych służb na mocy umów woyskowym pozwoliłem noszenia nabytych dawniey oznak honorowych, postanawiam ninieyszém we względzie medalów za woynę 1813. do 1815., nadanych im od ich dotychczasowych Panuiących: że w tych samych przypadkach, w których Pruskie medale woienne utracane, bywaią stósownie do postanowień dnia 30. Października i 24. Grudnia 1814., także utrata owych obcych medalów woiennych ma mieysce i przez Sądy również wyrokowaną być ma; natomiast zaś zachowuię Sobie decyzyą względem utraty rzeczywistych orderów i oznak honorowych takowych osób, równie jak względem kraiowych. Poruczam WPanu podanie do wiadomości powszechney tego postanowienia i wydanie stósownego do Sądów cywilnych i woyskowych zalecenia.

Berlin dnia 23. Lutego 1817.

FRYDERYK WILHELM.

Do
Kanclerza Stanu Xiążęcia Hardenberg.

Nro. 167.

(Nro. 407. d. O.) Allerhöchste Deklaration des Allg. Landrechts Theil II. Tit. 20. §. 191 et seqq wegen Bestrafung der in die hiesigen Lande wieder zurückkehrenden, über die Grenze gebrachten fremden Landstreicher. De dato den 28sten Februar 1817.

Auf Ihren Bericht vom 26sten Februar d. J. finde Ich es für nöthig, daß die gesetzlichen Vorschriften Theil II. Tit. 20. §. 191. und folgende des Allgemeinen Landrechts, wegen Bestrafung fremder Landstreicher, wenn sie des Verbots und der Bestrafung ungeachtet, zurückkehren, ergänzt werden. Ich verordne daher, daß fremde Landstreicher, welche, mit Androhung zweijähriger Festungs- oder Zuchthausstrafe, über die Grenze gebracht, dennoch zurückkommen und zu zweijähriger Strafe verurtheilt werden, nach vollzogener zweijähriger Festungs- oder Zuchthausstrafe, im Falle des §. 192. über die Grenze gebracht und ihnen zehnjährige Festungsstrafe auf den Fall der Rückkehr angekündigt werden soll. Lassen sie sich nichts desto weniger in den hiesigen Landen betreten, so haben sie zehnjährige Festungs- oder Zuchthausstrafe verwirkt. Wird am Ende dieser Strafzeit der Bestrafte abermals über die Grenze gebracht, so ist ihm lebenswierige Festungsstrafe anzukündigen und im Falle der abermaligen Rückkehr an ihm zu vollziehen. Zugleich autorisire Ich Sie, den Justizminister, dafür zu sorgen, daß die aus diesem Grunde bisher zu lebenswieriger Einsperrung bereits verurtheilten Landstreicher, nach Ablauf zehnjähriger Strafzeit, entlassen, und mit der Warnung lebenswieriger Einsperrung über die Grenze gebracht werden.

Berlin, den 28sten Februar 1817.

Friedrich Wilhelm.

An
das Staats-Ministerium.

Nro. 167.

(No. 407. oryg) Naywyższa deklaracya Pow. Prawa kraiowego Cz. II. Tyt. 20. §. 191. i następ. względem karania powracaiących w kraie tuteysze, wyprowadzonych za granicę obcych włóczęgów. Z dnia 28. Lutego 1817.

Na raport WPanów z dnia 26. Lutego r. b. znayduię potrzebném uzupełnienie przepisów prawnych Cz. II. Tyt. 20. §. 191. i nast. Powszechnego Prawa kraiowego, względem karania obcych włóczęgów, gdy mimo zakazu i ukarania do kraiu powracaią. Postanawiam więc, iż obce włóczęgi, którzy pod zagrożeniem im dwuletney kary w fortecy lub domu poprawy, za granicę oddaleni, przecież powracaią i na dwuletną karę osądzeni bywaią, po wytrzymaney karze dwuletney w twierdzy lub w domu poprawy, w przypadku §. 192. maią być za granicę wyprowadzeni z zapowiedzeniem im dziesięcletniey kary forteczney w razie powrotu. Jeżeli i wtenczas napotkani będą w kraiach tuteyszych, podlegaią karze dziesięcletniey w twierdzy lub w domu poprawy. Oddalaiąc ukaranego za granicę po wytrzymaney tey karze, zapowiedzianą mu być ma dożywotnia kara forteczna i w przypadku powrotu na nim dopełniona. Upoważniam oraz WPana, Ministra Sprawiedliwości, ażeby włóczęgi z tego powodu dotąd na dożywotne więzienie iuż osądzeni, po upłynionych dziesiąciu latach kary, wypuszczeni, i z zagrożeniem dożywotnego więzienia za granicę usunięci byli.

Berlin dnia 28. Lutego 1817.

FRYDERYK WILHELM.

Do
Ministerium Stanu.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ